

Harkaitz Cano: «Idazlanetan askotan iristen naizen tokia absurdua da»

'Telefono kaiolatua' narrazio liburua argitaratu du Alberdaniaren eskutik

Joxi Ubeda / Donostia

BOSGARREN liburua osatu du Harkaitz Canok. Izan ere, *Telefono kaiolatua* narrazio lanaren aurretik, *Kea behelainopean bezala* poema bilduma, *Pavlov-en txakurrak* eta *Radiografiak* liburuak eta *Beluna jazz* eleberria argitaratu ditu. Kolaborazioak ere egin ohi ditu, EGUNKARIAN besteak beste.

Telefono kaiolatua liburuko narrazioetan jenero beltza eta zentzugabekeria jorratu ditu Canok. «Modu berezi batean, modu berri batean, modu fresko batean, eta, gainera, umore batekin, umore egokian», Alberdaniako Inazio Mujika Iraolaren hitzetan.

Harkaitz Canok aipatu zuen behin telefono zabortege batekin amets egin zuela. «Hori ziur aski izango da nire bizitzan irakurri ditudan obra oso bakarrak Ionesco-renak izan zirelako. 12-13 urte nituela irakurri nituen, eta hori Obelix lapiko batean erortzea bezala izan zen. Ni erori nintzen absurduaren lapikoan, eta betirako horrela geratu naiz. Idatzi izan ditudan gauza gehienetan badago batzuetan serio hasi nahia, baina askotan iristen naizen tokia absurdua da».

Telefono kaiolatua lagun baten kontu batetik abiatu zuen Canok. «Lagun horrek zorte txarra dauka. Bilbon ikasten du, eta urtero suertatzen zaizkio oso pertsonaia arraroak pisuetan edo pentsioetan. Pentsio batean, gau batean esnatu eta telefonoaren bila joan zen. Telefonoa kaiolatuta zegoen». Egurrezko kutxa batean zegoen. «Ezin zen zenbakia markatu, deiak jasotzeko bakarrik zen. Hori da *Telefono kaiolatua*. Itsasora botatako botila bat, galdua».

Harkaitz Canok aitortu du telefonoarekin beti izan duela maitasun / gorroto harremana. «Askotan, telefonoa entzun eta berri txarra izango dela susmatzen duzu. Askotan intxaurreak hausteko erabiliko nuke telefonoa, eta ez beste ezertarako. Telefonoz hitz egiten duzunean, eta, norbait baldin badago telefo-

Harkaitz Cano, Jokin Muñoz eta Eskarne Mujika dira Alberdania argitaldarien hiru liburu berrien egileak. *'Telefono kaiolatua'* izenburuko narrazio liburua osatu du Harkaitz Canok; Jokin Muñozek, berriz, *'Joan zaretenean'* eleberria; eta Eskarne Mujikak, azkenik, Agosta Kristofen *'Koaderno Handia'* eleberriaren itzulpena idatzi du. Antton Olariaga arduratu da hiru lanen azalez eta diseinuaz.

Harkaitz Cano, Eskarne Mujika eta Jokin Muñoz dira Alberdaniaren hiru liburu berrien egileak.

EDURNE KOCH

noaren beste aldean, isiltasuna sortzen denean, oso egoera bortitza da, inork ez du hitz egiten eta badakizu beste aldean dagoela. Tentsio ikaragarria dago, estresa. Tentsio hori, edo zerbait gertatuko den hori, ipuin hauetako batzuetan badago».

Poesiaren ukituez ere mintzatu zen idazlea. «*Koltxoia* ipuinean poesia errealistagoa dago, eta uste dut hemendik aurrera idatziko dudana errealistagoa izango dela, nahiz eta gustuko dudana fantasia nahastea».

Bi anaiaren bizitza ankerra • Agosta Kristof idazle hungariarrak 1986an argitaratu zuen *Le Grand Cahier* eleberria itzuli du Eskarne Mujikak, *Koaderno Handia* izenburupean. Hungariarra izan arren, Kristofek jaioteritik alde egin behar izan zuen ihesi Suitzara, neska gaz-

tea zela, eta frantsesez idatzi ohi du. *Koaderno Handia* istorioko protagonistak bi mutiko dira, zazpi urteko bikikiak. Gerran, Hiri Handian bizi ziren, baina amonarekin bizitzera joan behar izan zuten Hiri Txikira. «Dena oso ankerra da, gogorra. Indarrak biltzen zituzten oztopoak gainditzeko. Bikiek ingurua eza-gutu, jendea aztertu, ondorioak atera, eta praktikara pasatzen ziren. Gertatutakoa koadernoan jasotzen zuten. Denetarik egiten zuten, gauza lazgarriak. Gizar-teko baloreak zalantzan jartzen zituzten», Eskarne Mujikaren hitzetan.

Haurrak ez dira arruntak. Ez dute ez barre ez negar egiten, eta ez dira jolasean aritzen. «Lan egiten dute eta ikasi. Hiri Handitik ekarrita hiztegia eta amonaren *Biblia* irakurtzen dituzte egia ikasteko, baina konturatzen dira

Biblia-n eta esaten dena ez dela egia, eta azkenik beraiek egiten dute egia». Agosta Kristofek, bikiek bezala, herria eta hizkuntza utzi zituen. Ahizpa bikia zuen, baina alde egitean usti behar izan zuen. «Mugarekin eta banaketarekin obsesio existentziala dauka Kristofek, erdia faltako balitzaio bezala».

Itzulpenak tentsio handia erakusten du, Mujika Iraolak adierazi zuenez. «Tentsio hori antzeman daiteke itzulpenean. Barre eta negar egin daiteke irakurtzerakoan. Ordenadorearen aurrean imajina dezaket Eskarne Mujika, barrez eta negarrez, pertsonaiei gertatzen zaienarekin bat eginda». Atsegin handiz irakur daiteke Mujikaren itzulpen lan berria, Inazio Mujika Iraolaren hitzetan. «Euskaraz sortua balitz bezala irakurtzen da liburua, eta hori lorpen handia da».

Azken bi mendeetako euskal poesiari buruzko erakusketa Zarautzen

■ Unamuno, Celaya, Juaristi, Atxaga eta Lauaxetaren lanak bildu dira besteak beste

Erredakzioa / Donostia

IKERITZ Elkarteak eta Zarauzko Udalak Euskal Herrian azken bi mendeetan eginiko poesia biltzen duen erakusketa antolatu dute egunotan Sanz Enean. Euskal literaturaren arloan XIX. eta XX. mendeetan egindako lanak biltzen ditu erakusketak, batez ere poesiari lotuta gaztelaniaz, frantsesez eta euskaraz egindako poesia lanak elkartuz. Erakusketak azaroaren 23ra bitartean izango ditu zabalik ateak, eta aro ezberdinak biltzen dituzten lau ataletan banatuta egongo da.

Euskaraz eginiko poesiaren egileen artean, Arrese Beitia, Oxobi, Emeterio Arrese, Lizardi, Lauaxeta eta Bernardo Atxagaren lanak bilduko ditu, baina gaztelaniazko eta frantsesezko idazleen lanak ere ikusgai izango dira. Horien artean, besteak beste, Unamuno, Gabriel Celaya, Jon Juaristi, Jorge de Aranguren eta Francis Jammes-en poesiak gozatu ahal izango da Zarautzen.

Poesiaz gain, Anton Abbadia, Jose Manterola, Celaya eta abarri buruzko dokumentuak izango dira, eta Maeztu, Baroja, Zuloaga, Zumeta eta Txillidaren zenbait grabatu. X

Historiaurretik gaur arte Gasteizen egindako artea aztertzen duen liburua kalean da

Erredakzioa / Donostia

ATZO aurkeztu zuten Gasteizen historiaurretik gaur egunera bitartean egindako artea aztertzen duen *Vitoria-Gasteiz en el arte* liburua. Bi liburukitan banatua da, eta argazki betetako 600 orrialde baino gehiagotan Arabako arte ondarea aztertzen da. Arabako Foru Aldundiaren, Eusko Jaurlaritzaren eta Gasteizko Udalaren babesarekin 12 idazle aritu dira lanean liburua osatzeko, eta helburua irakurle guztientzako moduko liburu bat egitea izan da, gasteiztarrek hiria artearen bidez ezagutzen joan daitezen.

Liburua Araban aurkitutako historiaurreko arte azter-nak aztertuz hasten da, bertan bizitako lehen gizakiek utzitako arte azter-nak hain zuzen, eta ordutik gaur arte-rarainoko artelanez osatzen dute bi liburukien edukia. X

Belaunaldi baten kronika

JOKIN MUÑOZ idazle nafarrak duela bi urte argitaratu zuen lehen liburua, *Hausturak* narrazio bilduma, Alberdaniaren eskutik; beraz, *Joan zaretenean* eleberria haren bigarren liburua da. Bortizkeria eta beste hainbat gai jorratu ditu Jokin Muñozek idazlan berrian, «baina harreman pertsonalek protagonismo handiagoa daukate». *Joan zaretenean* liburu bete delako dio

Alberdaniako arduradunak, «dexente pentsatutakoa».

Belaunaldi baten kronika ere bada, Inazio Mujika Iraolaren hitzetan. «Gu bion, 30 urte ingurukoan belaunaldiaren kronika». Belaunaldi horren munduarekiko ikuspuntua sumatzen da idazlanean. «Heroinaren sarrera eza-gutu dugu, langabeziaren biktima izan gara, eta politikan desengainatue-nak izan gara, nolabait».

Giroari, eszenatokiari, eman nahi izan dio garrantzia Muñozek. «Saiatu naiz liburuak usaina edukitzea; itsaso, ke usaina». Bigarren pertsonan kontatu du istorioa. «Hizkeran ez dago barrokismoaren aldarrikapena, ez naiz barrokoaren aldekoa. Neure egiten dut Alfredo Conde idazle gali-ziarrak esandakoa: eus-kaltzale naizen aldetik negar egin beharko nuke, baina idazle garen aldetik

harrotasunez idatzi behar-ko genuke, hiztun asko dituen hizkuntza batean bezala».

Duela hamar urte kokatu du idazleak *Joan zaretenean* eleberriaren abiapuntua. «Soldadutza nengoela, atentatu bat izan zen eta senar-emazte batzuk atxilotu zituzten, ustez etakide bat etxean gordetzeagatik. Lagun kataluniar bat harrituta zegoen, eta eskatu zidan arazoa azal-

tzeko. *Flash* moduan ikusi nuen hemen harremanak estuak daudela, fidelitasuna dagoela. Iaz sortu zitzaion horretaz hitz egiteko aitzakia. «Nostalgia sentitu nuen, deserrotzea, nongotasun krisian nengoen, eta erabaki nuen nire paisaia intimoa aldarrikatzea. Idazten hasi, tonua eta pertsonaia baneuzkan, eta soldadutza nengoela izandako gertaeraz oroitu nintzen». X